

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

9.6.2011

Kansalaisaloitetyöryhmän mietintö KANSAL AISALOIT EMENT E T E LY OM 13/41/2010 OM026:00/2010

Lastensuojelun Keskusliiton näkemyksen mukaan on erittäin tärkeää kiinnittää huomiota seuraaviin näkökulmiin:

1. Myös alle 18-vuotiailla tulisi olla mahdollisuus tehdä kansalaisaloitteita
2. Aloitteelle ei saa asettaa liian tiukkoja muodollisia vaatimuksia

Kansalaisaloite antaa kansalaisille uuden vaikuttamiskeinon ja samalla se on merkittävä tapa edistää demokratiaa. Kansalaisaloite antaa äänestäjille mahdollisuuden vaikuttaa suoraan poliittisen päätöksenteon asialistaan ja käynnistää kansalaiskeskustelua aloitteen kohteena olevasta asiasta. Kansalaisaloitteen käytännön toteutuksella on suuri merkitys sille, miten toimivaksi instituutioksi se muodostuu.

Mietinnön mukaan allekirjoittajan tulee olla äänioikeutettu, toisin sanoen 18-vuotias. Lapsen oikeuksien sopimuksen (artikla 12) mukaan valtiolla on velvoite ottaa huomioon lapsen näkemys hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Nuorisolaissa (8 §) on määritelty nuorten oikeus tulla kuulluksi heitä koskevissa asioissa ja perustuslaki (6 §) takaa ihmisille yhdenvertaisuuden lain edessä. Riippumatta äänestysikärajasta, myös alle 18-vuotiailla lapsilla ja nuorilla tulee olla oikeus tuoda kansalaisaloitteita eduskunnan käsiteltäväksi ja näin päästä vaikuttamaan suoraan poliittisen päätöksenteon asialistaan. Lapsille ja nuorille tulee tarjota selkeitä ja helposti käytettäviä kanavia, joiden kautta he voivat ilmaista mielipiteensä ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. Lasten ja nuorten turvallisuuden takaamiseksi olisi mahdollisuus käyttää samanlaista vahvaa sähköistä tunnistamista kuin aikuisten osalta.

Kansalaisaloitteen muoto asettaa haasteita. Ehdotuksen mukaan kansalaisaloite voisi sisältää lakiehdotuksen tai ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä. Lakiehdotus tarkoittaisi sitä, että aloite olisi valmisteltu lakitekstin muotoon. Ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä puolestaan tarkoittaisi aloitetta, joka ei sisällä lakiehdotusta, vaan ehdotuksen siitä, että jostakin asiasta tulisi valtioneuvostossa käynnistää lainvalmistelu. Tällainen aloite rinnastuisi sisällöltään lähinnä sellaiseen kansanedustajan toimenpidealoitteeseen, joka koskee lainsäädäntöasiaa. Aloitteen tulisi aina sisältää myös ehdotuksen perustelut. On kiinnitettävä huomiota siihen, ettei aloitteelle aseteta liian tiukkoja muodollisia vaatimuksia. Lakiehdotuksen tekemiseen tarvitaan asiantuntijatahoja, jotka tuntevat asiaa koskevan muun lainsäädännön ja jotka osaavat kirjoittaa perustellusti. Myös ehdotukseen lainvalmisteluun ryhtymisestä tarvitaan asiantuntijuutta. On kuitenkin huolehdittava siitä, että jokaisella Suomen kansalaisella on mahdollisuus aloitteen vireillepanoon. Kansalaisaloitteen on aidosti taattava kansalaisten yhdenvertaisuus aloitteen tekemisessä. Menetelmän haasteellisuus näkyy eurooppalaisessa tarkastelussa: vain harvat aloitteet ovat johtaneet lakimuutoksiin.

On tärkeää erottaa Suomen sisäinen kansalaisaloitemenettely Euroopan unionin kansalaisaloitemenettelystä. On tärkeää, että näistä kummastakin aloitemahdollisuudesta tiedotetaan mahdollisemman selkeästi, yksinkertaisesti ja laajalti. On hyvä, että suunnitellaan opastusta siihen, miten kansalaisaloite Suomessa tehdään.